

**TIL O'RGANISH, MADANIYAT O'RTASIDAGI BOG'LANISH VA
MAHALLIY TIL O'RGANISHNING MADANIY ASPEKTLARI**

Zoxidova Sevinch Zoxid qizi

SamDCHTI ingliz tili fakulteti 2-bosqich talabasi

sevinchzoxidova6@gmail.com

Ilmiy raxbar: Zumrad Xodjiyeva Maxmudjonovna

SamDCHTI o'qituvchisi

Annotatsiya: ushbu maqolada siz bugungi hayotimizda odamlar orasida til o'rganish madaniyati va undan foydalanish qoidalari va shu bilan birgalikda, gapirish va mahalliy til o'rganish madaniyati haqida o'qiysiz. Bundan tashqari, aholi va asosan yoshlar o'rtasida yangi til o'rganish, undan to'g'ri foydalanish va chet el madaniyatini hurmat qilgan holda foydalanish haqida bir qancha ko'nikmalar haqida o'rganasiz.

Kalit so'zlar: o'qituvchi, aholi, bolalar, til, jamiyat, chet el, chet tili, madaniyat, urf-odat, ko'nikma.

Til-ijtimoiy hodisa hisoblanadi. Dunyodagi barcha millatlar o'z tillariga ega va odamlar bir-birlari bilan suhbatlashish va bir-birlarini tushinish uchun tildan foydalanishadi. Shuningdek, jamiyatning quroli til hisoblanadi. Til o'rganish va madaniyat o'rtasidagi bog'lanish juda mustahkam. Tilni o'rganish nafaqat lingvistik qobiliyatlarni rivojlantirish, balki shu tilda so'zlashadigan odamlarning madaniy qadriyatlari, urf-odatlari, dunyoqarashi va turmush tarzini tushunish uchun ham juda muhimdir. Mahalliy tilni o'rganish nafaqat so'z va jummalarni o'zlashtirishni, balki bu tildagi muloqotning o'ziga xos shakllarini va madaniyatga xos ifodalarni tushunishni ham talab qiladi.

Madaniy qadriyatlar va urf-odatlar: har bir til o'ziga xos tarixiy, diniy va ijtimoiy qadriyatlarni ifodalaydi. Masalan, turli xalqlarning e'tiqodi yoki marosimlari, iboralarda yoki she'riyatda aks etadi. Mahalliy tilni o'rganish orqali inson bu qadriyatlarni yaxshiroq anglab, ularning ahamiyatini his qilishi mumkin.

Mahalliy tilni o'rganish muloqotda to'g'ri xatti-harakat qilishni o'rgatadi. Masalan, ko'p joylarda rasmiy va norasmiy muloqot uchun turli shakllar mavjud. Qayerda qanday so'zlashish kerakligi, odamlarning bir-biriga qanday murojaat qilishiga qarab ularning madaniyatini his qilish mumkin. Til orqali o'sha xalqning madaniy me'rosi — hikoyalar, she'rlar, xalq qo'shiqlari va san'at asarlarini tushunish osonlashadi. Bu madaniy boyliklar ko'pincha boshqa tilda yo'qolishi yoki o'z mazmunini yo'qotishi mumkin. Mahalliy til o'rganish orqali ularning ijtimoiy me'yorlarini, qayerda qanday xatti-harakat qilish kerakligini tushunish mumkin. Masalan, ba'zi tillarda kattalarga hurmat qilish ifodalari ko'proq va qat'iyroq bo'lib, bu xalqning o'ziga xos an'anasi hisoblanadi.

Bundan tashqari, til xalqning dunyoqarashini shakllantiradi. Til orqali inson dunyoni qanday ko'rishi, unga qanday yondashishi aks etadi. Shu sababli, mahalliy tilni o'rganish orqali inson bu xalqlar dunyoqarashiga kirib boradi va ularni yaxshiroq tushunadi.

Til – millatning ma'naviy boyligi, qiyofasining bir bo'lagi va birdamligi timsolidir. Har bir millat milliy o'ziga xosligi hamda o'z madaniyati bilan boshqa millatlardan ajralib turadi. Bunda, shubhasiz, uning tili ham madaniyatining bir ko'rinishi sifatida namoyon bo'ladi. Til insoniy muloqot va o'zaro bog'liqlik, rivojlanishning eng muhim elementidir. Aynan nutq insoniyatning rivojlanishi va rivojlanishiga imkon beradi. "Til insoniyat jamiyatining mavjudligi va rivojlanishining zaruriy shartidir va ma'naviy madaniyatning elementi bo'lib, til, boshqa barcha ijtimoiy hodisalar singari, moddiylikdan ajratilgan holda tasavvur qilib bo'lmaydi" ma'lum bo'lishicha, til jamiyat madaniyatining elementi, madaniyatning ajralmas qismidir.

Madaniyat tushunchasining ham til bilan bog'liq tomonlari bor va til-madaniyat ko'zgusi sanaladi. U nafaqat insonni o'rab turgan real dunyoni, nafaqat uning hayotining real sharoitlarini, balki xalqning ijtimoiy ongini, ularning mentalitetini, milliy xarakterini, turmush tarzini, urf-odatlarini, axloqini aks ettiradi. Til va madaniyatni ajratib bo'lmaydi, uning madaniyati va milliy xususiyatlarini hisobga olmasdan xalq tilini ko'rib chiqish mumkin

emas. Zero, xalqning tili va madaniyati bir vaqtning o'zida shakllanadi. Vaqt o'tishi bilan til ham, jamiyat madaniyati ham o'zgaradi. Madaniyatda yangi qadriyatlar, tilda yangi iboralar paydo bo'ladi, shuningdek, jamiyatda yangi texnologiyalar paydo bo'ladi-tilda yangi so'zlar paydo bo'ladi''.

Xulosa qilib aytganda, mahalliy tilni o'rganish faqatgina so'zlarni emas, balki o'sha tilda so'zlashadigan xalqning madaniyatini, qadriyatlarini va dunyoqarashini chuqurroq tushunishga olib keladi. Bu esa insonlar o'rtasidagi muloqotni yanada mazmunli va boy qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Khodjieva, Z. Language planning and objectives. Journal of educational discoveries and lifelong learning, V.2(5) 2021
2. Муминова, Ф. М. Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish / Ф. М. Муминова. — Текст: непосредственный // Молодой ученый. — 2020. — № 18 (308). — С. 590-592.
3. Makhmudjonovna, K. Z. (2022). DIFFICULTIES IN CRITERIA-BASED ASSESSMENT. IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(6), 28-31
4. Nomozov, M. M. O., & Haydarov, S. A. (2021). OZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TA'LIM SOHASIDAGI ISLOHOTLAR. Scientific progress, 1(5).
5. Sattarova, D. (2024). Siyosiy Muloqotning Pragmatik Aspektlari. Tamaddun Nuri Jurnali, 5(56), 380-383
6. Sattarova, D. (2024, January). Siyosiy Notiqlikning Milliy Madaniy Va Lisoniy Tahlili (O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Ia Karimov Nutqlari Asosida). In Международная конференция академических наук (Vol. 3, No. 1, pp. 5-7).